

ut perfidia eius ueniam erroris mereri non possit. Sicut dicit dominus de Iudeis : Si non uenissem & locutus eis fuisse peccatum non haberent, nunc autem excusationem nō habebunt de peccato suo, quia quod uelut infirmum & deforme contemplserunt, assumptum est in gloria. Post crucem manifestata persona & uirtute sua salvator palam famulantibus nubibus ascendit gloriosus in cælos.

CAPUT. IIII.

Spiritus autē manifeste dicit, quia in nouissimis temporibus recedent quidam à fide attendētes spiritus fallaces, doctrinas dæmoniorum in simulatione falsiloquorum, cauteriatam habētiū conscientiam suam, prohibentium nubere, abstinerē à cibis quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & his qui cognoverūt ueritatem, quia omnis creatura de bona, & nihil reiciendū quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per uerbum dei & orationem.) Quæ sibi spiritus sanctus futura reuelauerit ad instructionem ecclesiārum & cautelām non tacet, ut præmonitæ ecclesiæ sollicitæ sint, ne ab huiusmodi possint circuueniri hominibus. Quid enim tam clarum tamq; apertum ad euitan-
dos, aut magis condemnandos doctrinæ huius pestiferæ uiros potuit manifesta uoce præfari, nisi ut asseuerationem eorum fallacem ac simulatam doctrinam dæmoniorum nuncuparet, ut cum huius asseuerationis sermones audiuntur, à diabolo composita esse doctrina hec sci-
retur, quam prædixerat sp̄ritus sanctus, quæ de incarnatione saluatoris asserit falsa, quæ nunc in Marcionistis, quāmis penè defecerint, uel Patriitianis, aut maxime in Manichœis denotatur. Ni enim & Christum natū negant & nuptias prohibit, & abstinentiam à cibis tradunt.
Quorum cauteriatam dicit conscientiam, hoc est simula-
tione corruptam, quia sicut cauterium corium corrum-
pit & notam infligit, ita & fallacia cōscientiam quæ do-
lo malevolentiae aliud scit & aliud profitetur denotat

240 // C O M M E N T . D . A M B R O .

ad perditionem. Iam enim hos immutari negat ut saluetur, quia sicut cauterium immutari non potest, ita nec eorum animus emendari. Nihil enim peius simulatione. Tales enim hi sunt, quales & Iudaei illi qui intelligentes Christum dei uirtute operari, in Beelzebub haec ab eo fieri dicebant. Ut enim fabricatorem hominis male tractent, cum natos se non doleant, nuptias tamen prohibentes, Christo carnem subtrahunt, & ut ad eius iniuria proficiant, ab his quae usibus nostris instituit, abstinentium docent, ut per id quod despiciuntur mala esse & a malo autore inuenta videantur. Hinc est unde Apostolus omnia a deo bona facta ostendit: si tamen cum gratiarum actione sumantur. Immunda enim erunt ei qui non laudat in his creatorem. Nec enim possunt bene illi proficer eum qd sic illa sumit ut male tractet auctorem eorum. (Haec igit pponens fratribus bonus eris minister Christi Iesu, enuteritus uerbis fidei, & bonae doctrinæ quam aſflectus es.) Quid tam uerum, quid tam clare & prouidum, nisi ut disciplina Christiana incorrupta tradatur, ut fructus eius in area dñica fertilis ac firmus collaudetur? Hoc est, ut in die iudicij non reprobus & igni consumendus ceseatur. Hoc boni doctoris est atque idonei ministri dñi Iesu Christi, qd ppe cui enutritus huc dicat uerbis fidei & bonae doctrinæ quam ab infantia hunc assuetum asserit. Qui em integris omnibus Hebreoribz libris imbutus erat, accepta fide persestus fecit auctorem. Prophanas autem & aniles fabulas abnue, exercets temetipsum ad pietatem. Corporalis enim exercitatio ad modicum utilis est, pietas autem ad omnia utilis est, promissionē habens uitæ præsentis & future.) Prophana uerba aduersa intelliguntur. Aniles autem fabulae deliramenta sunt quædam. Haec quorundam perstreuentium uocibus solent in contentionē deduci, ut quasi tractatus habeatur rei inanis, cuius affectus nullus est nisi uanitatis. Ab his ergo quae contraria sunt declinandū monet, simili modo & ab illis quae anilia sunt uanitate quadam composita. Sunt enim aliqui qui calore animi mittunt se in disputationes huiusmodi, Pietati autem ope-

ram

IN E P I S T . A D T I M O T H . 548

ram dandam commonet, quia grandem habet profectū.
Qui enim misericordiae student, senioribus uicem reddē
tes parentibus, & in præsentि uita auxilia dei non dee-
runt illis, & in futuro immortalitatem habebunt cum
gloria. Exercitium autem corporale ad modicum utile
dicit. **I**eiunare enim & abstinere à cibis manente autor i-
tate creatoris non multum prodest, nisi addatur huic pi-
etas, cui⁹ opa multoꝝ precibus adiuuatur ad dñm pme-
rendū. Deniq; illos q; fratribus largi sunt & uarijs titulis
obsequentes, in uitā æternam proficere euangelicus ser-
mo testatur, dissentientes autem ab hoc opere in æternū
ignem. Corporis autem exercitium nihil aliud q; carnis
frena sunt. **S**i quis ergo, quia misericordia magna res est
lubricum tamē carnis patiatur, huiusmodi quid fiet: si-
ne dubio uapulabit, quia illud oportuit fieri, & hoc mi-
nime præmitti. **S**i autem solū corporis habuit exercitiū
perhennes pœnas patietur, sicut in euangelio dñs repro-
misit. Omnis enim summa disciplinæ nostræ, in miseri-
cordia & pietate est. **A**liud tamen exercitium corporis
habent carnales, & aliud spirituales. Carnales enim sagi-
na & dapibus nutriunt corpora sua, ut celeri motu pro-
ficiant ad perditionem. Spirituales autem ieconijs & ab-
stinentia tēperant corpora sua, ut pigra facta circa desi-
deria, possint digna esse futura resurrectione. **H**ic enim
propter spem futurā castigat corpus, ille uero propter
futuri desperationem fouet, curam eius agēs ad tempus
ut moueat citius ad peccandum. **F**idelis sermo & o-
mni acceptione dignus. **A**d hoc enim laboremus & perse-
cutiones patiamur, quia speramus in deū uiuum, qui est
salutaris omnium hominum maxime fidelium.) **D**ignit
est plane & accepto ferendum pro spe quæ est in deo, pa-
ti persecutions, quia in præsentि uita spes caduca est, in
promissione autē dei firma atq; stabilis. **I**pse est em̄ salus
omniū, quia ex ipso & per ipsum uiuunt quantū ad præ-
sentē uitā pertinet omnes, quantū uero ad promissam sa-
lutem fideles. **C**ognoscentibus enim se post hanc uitam
quæ morte finitur, aliam se datur, promisit quæ immor-
talitate

talitate uigebit. Ideo ergo ait, maxime fidelium. ¶ Pre-
cipe hæc & doce, nemo enim iuuentutem tuam contem-
nat, sed forma esto fidelium, in uerbo, in conuersatione,
in charitate, in fide & castitate.) Timotheus quantū ad
ætatem pertinet, iuuenis erat, quantum ad mores & cō-
uersationē senior & grauis. Quem ideo sic monet ut pro-
fectus eius per omnia exemplum esset bonorum operū,
ut in adolescenti mirabilis uideretur & grauis discipli-
na, ut actus eius excusaret ætatem: & non quasi iuuenis,
sed quasi senior haberetur, & erubescerent maiores natu-
ræ si exhibuissent iuxta formam huius cōuersatione &
moribus graues, iuuenes autem coquum suum haberent
magistrū. Mirabilis adolescens sanctissimus Timotheus
cuius exemplo indisciplinata cōercenda iuuentus est, &
seniorum irreuerentia punienda. ¶ Dum uenio atten-
de lectionem exhortationem ac doctrinam. Noli negli-
gere gratiam quæ est in te, quæ data est tibi per proph-
etiam cum impositione manuum presbyterij.) Intentum
hunc uult esse & deditum exercitio lectionis, ut omni cu-
ra diligētiāq; hoc enitatur ut exhortetur & doceat. Ex-
hortatio est cum inīri uerbo aliquos prouocamus ad bo-
nū opus. Docere uero quando ea quæ latent intimamus
mentibus audientium. Si enim rector populi ab his dissimulat, negligit gratiam datam sibi. Ad hoc enim creat
dux populo, ut huius salutis sollicitudinem gerat, admo-
nendo, docendo, ut fructum habeat ordinatio, quem ad
hoc utiq; deus constituit ut proficiat saluti plebis sue.
Qui ergo in hac autoritate positus indiligens fuerit, dei
contemptor habebitur, minimus in regno cælorum uo-
catus. Neq; eī poterit facere, q: nec docere dignat. Gra-
tiam tamen dari ordinatoris significat per prophetiam
& manuum impositionē. Prophetā est qua eligit, quasi
doctor futurus idoneus: manus uero impositiones uerba
sunt mystica, quibus confirmat ad opus electus, accipiens
autoritatem teste conscientia sua, ut audeat uice domini
sacrificium deo offerre. ¶ Hæc meditare, in his esto, ut
profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi & do-
ctrina